

Posudek oponenta diplomové práce

Autor: Martin Štefek

Vztah mezi levicovým populismem a proměnou režimu: Komparativní studie Venezuela, Ekvádor a Bolívie

Práce se zabývá důležitým a aktuálním tématem. Na práci je velmi chvályhodné, že autor účelně pracuje s velkým rozsahem odborné literatury. Nepochybně prokázal schopnost orientace v relevantních odborných diskusích k tématu eroze demokracie a populismu.

Úvod práce je skvěle napsán, vyargumentován, podložen literaturou a čtenář ví přesně, kam autor směřuje. Následující teoretické kapitoly (o populismu a demokracii) jsou rovněž velmi dobré, byť by v kontextu cílů práce nepochybně stačilo kratší shrnutí těchto teoretických předpokladů. V samotné analytické části autor pečlivě mapuje okolnosti, které ve všech třech sledovaných zemích rámovaly demokratickou erozi. Text je psán autoritativně, byť trochu „kronikářsky“ – bez momentu překvapení pro čtenáře. Celkově hodnotím práci velmi kladně – po stránce teoretické, metodologické i empirické. Na druhou stranu vnímám některé limity, které následují:

1. Je otázkou, zda samotné zarámování hlavní výzkumné otázky (s. 10: zda existuje vztah mezi vládou levicových populistů a proměnou režimů) je inovativní. Jednak na tuto otázku již bylo často odpovídáno, jednak ty odpovědi jsou poměrně jednoznačné. Být vybízejí k hledání alternativních autentických svědectví, tak zároveň je jejich badatelský potenciál poměrně vyčerpán. Ostatně i samotný autor se drží spíše zavedených interpretačních schémat ohledně eroze demokracie ve srovnávaných zemích.
2. Je škoda, že text práce nebyl jazykově pročištěn. V názvu práce autor poněkud nepochopitelně neskloňuje. V práci se vyskytují překlepy, například v poděkování, s. 104 v přímé citaci apod. Výrazivo je místy těžkopádné.
3. Pátá kapitola je nazvaná „Process tracing“ - přitom k použití takto označované analytické techniky sledování procesů tam nedochází. Jedná se o aplikaci teoretických principů Levitského a Loxtona. Je otázka, nakolik je toto inovativní z hlediska použitých případů, protože sami autoři z případových studií těchto tří zemí (zejm. však Venezuely) vycházejí a formulují povětšinou induktivně své závěry právě na základě této zkušenosti. Autor diplomové práce pak jaksi uzavírá kruh tím, že tyto teoretické závěry zpět přednáší do těchto případů. Na druhou stranu je nepochybné, že autorovi se daří v této kapitole ilustrovat podmínky mocenského vzestupu všech tří prezidentů.
4. Jako námět pro širší diskusi spatřuji otázku zvoleného teoretického přístupu k erozi demokracie. Autor nekriticky přijímá schémata Levitského aj., která zdůrazňují roli a

aktivity politických vůdců jako hlavní příčiny autoritářského obratu. Jedná se o perspektivu jistě legitimní, avšak limitovanou svým voluntaristickým pojetím. Opomíjí totiž strukturální předpoklady a příčiny zkoumaných politických procesů a soustředí se takřka výhradně na akce politiků a jejich hnutí. Je možné, že analytickou cestou vpřed pro pochopení soudobých nedemokratických tendencí v latinskoamerických zemích je spíše snaha obě perspektivy kombinovat. K tomu by byl mj. potřeba více kritický odstup k tezím Ziblatta, Levitského aj.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Hradec Králové, 12. 8. 2020

doc. Mgr. Karel Kouba, M.A., Ph.D.